

7. Бласко Г. Экономическое чудо или экономическая загадка / Г. Бласко. – Культурный центр “Світовид”, 1992. – 56 с.
8. Історія економічних учень : підручник : у 2 ч. / [В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.]; за ред. В. Д. Базилевича. – [2-ге вид., випр.]. – К. : Знання, 2005. – Ч. 2. – 567 с.
9. Алле М. Экономика как наука / М. Алле ; [пер. с франц. И. А. Егоров]. – М. : Изд. центр Рос. гос. гуманитар. ун-та, 1995. – 168 с. – (Современная экономическая мысль).
10. Ойкен В. Основные принципы экономической политики / В. Ойкен ; [пер. с нем., общ. ред. Л. И. Цедилин, К. Херрманн-Пиллат ; вступ. сл. О. Р. Лацис]. – М. : Прогресс, 1995. – 429 с.
11. Эрхард Л. Благополучие для всех / Л. Эрхард ; [пер. с нем.]. – М. : Дело, 2001. – 335 с.

Рецензенти:

Опарін В.М. – доктор економічних наук, професор кафедри фінансів ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”;

Гаманкова О.О. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри страхування ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”.

УДК 336

ББК 65.9 (2 Укр) 261.8

Ткачик Л.П.

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПОДАТКОВОГО АНАЛІЗУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Львівський національний університет
імені Івана Франка,
Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України,
кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту,
79008, м. Львів, просп. Свободи, 18,
e-mail: tkachyklesja@gmail.com

Анотація. У статті розкрито особливості й обґрунтовано необхідність здійснення податкового аналізу в рамках корпоративного податкового менеджменту для оптимізації оподаткування. Автором запропоновано комплекс показників для аналізу податкового навантаження як одного з основних факторів результативності діяльності підприємства, а також представлено модель взаємозалежності податкового навантаження від величини витрат на оплату праці й оподаткованого прибутку.

Ключові слова: корпоративний податковий менеджмент, податковий аналіз, податкове навантаження, податкове поле, оподатковуваний прибуток, витрати на оплату праці.

Annotation. The article exposed the necessity and carried out the tax analysis in the framework of corporate tax management to optimize taxation. The author has proposed a set of indicators for the analysis of the tax burden as one of the key factors of business performance and model of the interdependence of the tax burden on the value of labor costs and taxable income.

Key words: corporate tax management, tax analysis, tax burden, tax field, taxable income, labor costs.

Вступ. У відносинах між державою та підприємствами перша переслідує фіскальну мету, адже від суми сплачених податків залежить величина доходної частини бюджету. Платники податків, у свою чергу, намагаються залишити у своєму розпорядженні якомога більшу частку отриманого доходу для розвитку свого бізнесу, тому використовують різноманітні способи зменшення податкових платежів у рамках корпоративного податкового менеджменту в цілому та в розрізі його функціональних елементів.

Проблеми функціонування й розвитку корпоративного податкового менеджменту та його елементів розглядає у своїх працях ряд вітчизняних і зарубіжних учених, зокре-

ма, А.І. Крисоватий, А.Я. Кізима, К.Ф. Ковальчук, Т.М. Рева, А.А. Васильєв, І.В. Сало та інші [1– 4].

Проте більшість цих авторів [1; 2] не виділяють окремо такого функціонального елемента податкового менеджменту, як податковий аналіз, що, на їхню думку, проявляється в інших елементах.

При підготовці та реалізації управлінських рішень у системі податкового менеджменту підприємства одним із визначальних факторів виступає також повноцінний фінансово-економічний аналіз. За його допомогою забезпечується кількісна та якісна оцінка всіх змін об'єкта управління в рамках заходів, спрямованих на їх регулювання. Правильно проведений аналіз дає можливість глибоко вивчити взаємозв'язки та взаємозалежності між окремими елементами процесів фінансово-господарської діяльності й податковими параметрами. Разом з тим у цілому в Україні економічна робота, а значить, і фінансовий аналіз, знаходиться на низькому рівні [5].

Постановка завдання. Метою статті є з'ясування особливостей функціонування системи податкового аналізу на підприємстві та визначення показників, що характеризують рівень його податкового навантаження, для формування методичного інструментарію забезпечення оптимізації податкових платежів у межах податкового менеджменту.

Результати. Податковий аналіз на підприємстві, як одна з функцій податкового менеджменту, виступає інформаційною складовою та основою для прийняття рішень, оскільки за економічною суттю аналіз є однією з функцій управління, що забезпечує прийняття рішень на підставі осмислення та сприйняття отриманої інформації [5].

У процесі аналізу інформація проходить аналітичне опрацювання; проводиться порівняння досягнутих результатів з показниками за попередній період і з показниками інших підприємств; визначаються фактори, які впливають на податкову стратегію підприємства, а також негативні тенденції на підприємстві.

Виходячи із здійсненого аналізу, розраховують планові показники діяльності підприємства, плани податкових платежів, заходи щодо оптимізації оподаткування та ухвалюються відповідні управлінські рішення. Таким чином, податковий аналіз на підприємстві тісно пов'язаний із податковим плануванням, причому ефективність податкового планування визначається якістю проведеного аналізу.

Інформація, отримана в ході здійснення податкового аналізу, є основою при проведенні контролю за виконанням податкового плану, визначенні відхилень фактичних показників від запланованих і встановленні причин таких відхилень. Лише на підставі аналізу підприємство може оперативного реагувати на зміни в зовнішньому та внутрішньому середовищах і здійснювати відповідні коригування окремих показників.

До найважливіших функцій податкового аналізу належать [6]: вивчення, оцінка, визначення резервів (рис. 1).

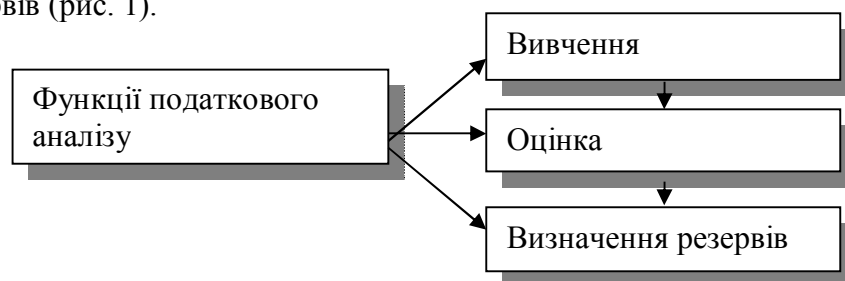

Рис. 1. Функції податкового аналізу

Вивчення. Сутність цієї функції полягає в тому, що в процесі аналізу вивчається характер дії економічних законів, визначаються тенденції економічних явищ і процесів у конкретних умовах підприємства.

Оцінка. Податковий аналіз оцінює результати діяльності підприємства щодо виконання плану податкових платежів, визначає тенденції цих змін, причини та факторний зв'язок між різними показниками й напрямками діяльності.

Визначення резервів. У результаті належного вивчення проблеми та її оцінки визначаються резерви підвищення ефективності й результативності діяльності організації, які пов'язані з особливостями оподаткування та методами управління ним.

Нині податковий аналіз на підприємствах України найчастіше здійснюється в таких напрямках [4]:

- у рамках аналізу використання прибутку підприємства – аналіз оподаткування прибутку й аналіз податку на прибуток;
- при аналізі фінансово-господарської діяльності – аналіз нарахування інших податків і платежів, аналіз сплати платежів до бюджету;
- на стадії планування податкових платежів – визначення загальної суми запланованих податкових платежів.

На нашу думку, необхідно проводити також аналіз формування бази оподаткування та аналіз інших податків і зборів, які мають значну питому вагу в загальній сумі податкових платежів підприємства, зокрема, податку на додану вартість, акцизного збору, мита, податку з доходів фізичних осіб, плати за землю, пенсійного збору та зборів на загальнообов'язкове соціальне страхування; аналіз методик визначення податкового навантаження та вибір найбільш оптимальної для конкретного підприємства; аналіз податкового поля та факторів, які його утворюють; аналіз можливих податкових пільг, ураховуючи особливості діяльності підприємства й територіальне розміщення.

Метою здійснення податкового аналізу є проведення розрахунків податкового навантаження в цілому й у розрізі окремих податків для здійснення ефективного податкового планування та податкового контролю.

На стадії податкового планування здійснюється розрахунок запланованих сум податків і зборів та показників податкового навантаження, які пізніше порівнюються з фактичними показниками цих величин, і визначаються відхилення.

У ході здійснення податкового аналізу, насамперед, досліджуються база оподаткування, об'єкти оподаткування, податкове поле, а також податкове навантаження.

Одним з основних завдань податкового аналізу є визначення податкового навантаження підприємства. Для здійснення аналізу, перш за все, необхідно визначитися з методикою розрахунку податкового навантаження. Податкове навантаження не можна характеризувати одним показником, необхідна система взаємопов'язаних коефіцієнтів [3].

На нашу думку, для підвищення ефективності податкового аналізу необхідні ті об'єкти чи показники діяльності підприємства, які мають найбільший вплив на величину податкового навантаження підприємства, і встановити характер цього впливу.

Для визначення податкового навантаження використовують як абсолютні, так і відносні показники. Абсолютними показниками є сума всіх податків і зборів, які підлягають сплаті до бюджетів за звітний період, і величина окремих податків і зборів, зокрема, податку на прибуток підприємств, податку з доходів фізичних осіб, податку на додану вартість, зборів на загальнообов'язкове соціальне страхування та ін.

Комплекс показників, які використовують при аналізі податкового навантаження, поданий нами в табл. 1.

Відносні показники податкового навантаження

№ п/п	Показник	Розрахунок	Економічний зміст
1	Загальне податкове навантаження		
1.1	Коефіцієнт податкового навантаження доходів	(загальна сума податків і зборів, що підлягають сплаті до бюджету за звітний період)/(доходи, отримані підприємством за звітний період)	Частка всіх податків і зборів у доходах підприємства
1.2	Коефіцієнт податкового навантаження витрат	(загальна сума податків і зборів, що підлягають сплаті до бюджету за звітний період)/(витрати, здійснені підприємством за звітний період)	Частка всіх податків і зборів у витратах підприємства
1.3	Коефіцієнт податкового навантаження прибутку	(загальна сума податків і зборів, що підлягають сплаті до бюджету за звітний період)/(прибуток, отриманий підприємством за звітний період)	Частка всіх податків і зборів у прибутку підприємства
2	Податкове навантаження з податку на прибуток підприємства		
2.1	Коефіцієнт податкового навантаження з податку на прибуток підприємств доходів	(податок на прибуток підприємств за звітний період)/(доходи, отримані підприємством за звітний період)	Частка нарахованого податку на прибуток підприємств у доходах підприємства
2.2	Коефіцієнт податкового навантаження з податку на прибуток підприємств витрат	(податок на прибуток підприємств за звітний період)/(витрати, здійснені підприємством за звітний період)	Частка нарахованого податку на прибуток підприємств у витратах підприємства
2.3	Коефіцієнт податкового навантаження з податку на прибуток підприємств прибутку	(податок на прибуток підприємств за звітний період)/(чистий прибуток, отриманий підприємством за звітний період)	Рівень оподаткування чистого прибутку підприємства
3	Податкове навантаження з податку на додану вартість		
3.1	Коефіцієнт податкового навантаження з ПДВ доходів	(податкове зобов'язання за звітний період – податковий кредит за звітний період)/(доходи, отримані підприємством за звітний період)	Частка ПДВ, який підлягає сплаті до бюджету в загальній сумі доходів
3.2	Коефіцієнт податкового навантаження з ПДВ витрат	(податкове зобов'язання за звітний період – податковий кредит за звітний період)/(витрати, здійснені підприємством за звітний період)	Частка ПДВ, який підлягає сплаті до бюджету в загальній сумі витрат
3.3	Коефіцієнт податкового навантаження з ПДВ виручки від реалізації	(податкове зобов'язання за звітний період – податковий кредит за звітний період)/(дохід (виручка) від реалізації продукції за звітний період)	Частка ПДВ, який підлягає сплаті до бюджету у виручці від реалізації продукції

4			
Податкове навантаження з податку з доходів фізичних осіб			
4.1	Коефіцієнт податкового навантаження з ПДФО витрат	(нарахований податок з доходів фізичних осіб за звітний період)/(витрати, здійснені підприємством за звітний період)	Частка податку з доходів фізичних осіб у загальній сумі витрат підприємства
4.2	Коефіцієнт податкового навантаження з ПДФО витрат на оплату праці	(нарахований податок з доходів фізичних осіб за звітний період)/(витрати на оплату праці, здійснені підприємством за звітний період)	Частка податку з доходів фізичних осіб у загальній сумі витрат підприємства на оплату праці
5			
Податкове навантаження за соціальними зборами			
5.1	Коефіцієнт податкового навантаження за соціальними зборами витрат	(нараховані збори на загальнообов'язкове соціальне страхування за звітний період)/(витрати, здійснені підприємством за звітний період)	Частка зборів на загальнообов'язкове соціальне страхування в загальній сумі витрат підприємства
5.2	Коефіцієнт податкового навантаження за соціальними зборами витрат на оплату праці	(нараховані збори на загальнообов'язкове соціальне страхування за звітний період)/(витрати на оплату праці, здійснені підприємством за звітний період)	Частка зборів на загальнообов'язкове соціальне страхування в загальній сумі витрат підприємства на оплату праці
6	Коефіцієнт податкового навантаження витрат на оплату праці	(нараховані податок з доходів фізичних осіб і збори на загальнообов'язкове соціальне страхування за звітний період)/(витрати на оплату праці, здійснені підприємством за звітний період)	Рівень оподаткування витрат підприємства на оплату праці

Примітка. Джерелом усіх показників щодо доходів і витрат є фінансова звітність підприємства.

Податок на додану вартість є непрямим податком і фактичним його платником є кінцевий споживач. Тому питання про включення його до загальної суми податкового навантаження залишається спірним. Однак якщо порівняти попит на деякий товар за відсутності ПДВ і попит після його впровадження, то стає зрозуміло, що втрати від оподаткування несе як виробник, так і споживач унаслідок зменшення попиту після впровадження податку [7, с.13]. Ми вважаємо, що при знаходженні загального рівня податкового навантаження підприємства варто включати ПДВ.

Податок з доходів фізичних осіб, пенсійний збір і збори на загальнообов'язкове соціальне страхування включаємо при визначенні податкового навантаження, хоч джерелом їх сплати є дохід працівника. Це пояснюється тим, що підприємство прагне забезпечити робітникові належний “чистий” дохід, тобто після оподаткування, інакше працівник може шукати альтернативу в “тіньовій” сфері. Окрім цього, підприємство зобов'язане сплачувати зазначені платежі незалежно від того, чи видана заробітна заробітна плата працівникам.

На рис. 2 суцільною лінією показано прямий зв'язок між величиною витрат та відповідних податків і зборів, а пунктирною – обернений зв'язок. Як видно, зростання витрат на оплату праці приводить до одночасного зростання величини сплачених зборів на загальнообов'язкове соціальне страхування й податку з доходів фізичних осіб і до зменшення оподаткованого прибутку та, відповідно, податку на прибуток. Таким чином, величина витрат на оплату праці та розмір оподаткованого прибутку є визначальними факторами при розрахунку податкового навантаження. Взаємозв'язок

між цими факторами та величиною податкового навантаження можна математично розрахувати.

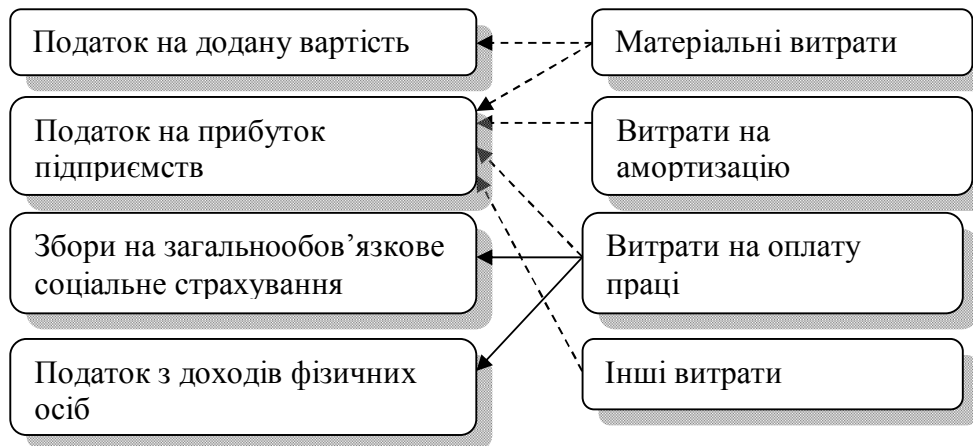

Рис. 2. Вплив різних витрат на розмір податків

Для побудови моделі припустимо, що база для нарахування податку з доходів фізичних осіб і зборів на загальнообов'язкове соціальне страхування є однаковою (розмір заробітної плати) і збори на загальнообов'язкове соціальне страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань з фонду оплати праці підприємство сплачує за мінімальною ставкою, тому ним знехтуємо.

Таким чином, сума податків, які підлягають сплаті в бюджет, розраховується так:

$$H = 0,25 \cdot П + 0,15 \cdot ЗП + 0,046 \cdot ЗП + 0,352 \cdot ЗП = 0,25 \cdot П + 0,548 \cdot ЗП,$$

де H – сума податків, які підлягають сплаті в бюджет за звітний період;

$П$ – оподатковуваний прибуток за звітний період;

$ЗП$ – сума витрат на заробітну плату у звітному періоді;

$0,25$ – ставка податку на прибуток підприємств;

$0,15$ – ставка податку з доходів фізичних осіб;

$0,046$ – сума ставок утримань із заробітної плати до пенсійного фонду та фондів загальнообов'язкового соціального страхування;

$0,352$ – сума ставок нарахувань на фонд оплати праці до пенсійного фонду та фондів загальнообов'язкового соціального страхування.

Головним показником, що характеризує ставлення підприємства до сплати податків, є відношення сплачених податків до валового доходу. Тому, якщо брати відношення сплачених податків до прибутку, то остання величина може бути суттєво занижена за рахунок методів оптимізації податкових платежів (завищення витрат на виробництво, завищення маркетингових послуг, псевдостраховання, використання штучно занижених експертних цін тощо). При такому підході вважається, що приховати прибуток підприємства значно легше, ніж валовий дохід (касовий метод дозволяє визначати достатню точність розрахунку валового доходу) [8].

Зважаючи на цей факт, величину податкового навантаження можемо виразити як відношення суми податкових платежів до загальної суми доходів підприємства:

$$ПН = (0,25 \cdot П + 0,548 \cdot ЗП) / Д,$$

де $ПН$ – величина податкового навантаження;

$Д$ – загальна сума доходів.

Здійснивши перетворення, отримаємо модель такого вигляду:

$$\begin{aligned} \text{ПН} &= (0,25 * \text{П} / \text{Д}) + (0,548 * \text{ЗП} / \text{Д}) = (0,25 * \text{П} / \text{Д}) + (0,548 * \text{ЗП} * (\text{Д} - \text{П}) / \text{Д} * \text{Д} - \\ &\text{П}) = (0,25 * \text{П} / \text{Д}) + (0,548 * \text{ЗП} * \text{Д}) / \text{Д} * (\text{Д} - \text{П}) + (0,548 * \text{ЗП} * \text{П}) / \text{Д} * (\text{Д} - \text{П}) = (0,25 * \text{П} \\ &/ \text{Д}) + (0,548 * \text{ЗП}) / (\text{Д} - \text{П}) * (\text{Д} / \text{Д} - \text{Д} / \text{П}) = 0,25 * \text{Чпр.} + 0,548 * \text{Чзп.} * (1 - \text{Чпр.}), \end{aligned}$$

де Чпр. – частка прибутку в загальній сумі доходів;

Чзп. – частка витрат на оплату праці в загальній сумі витрат.

У табл. 2 поданий розрахунок податкового навантаження залежно від частки прибутку в загальній сумі доходів і частки витрат на оплату праці в загальній сумі витрат.

Таблиця 2

Розрахунок величини податкового навантаження

Частка витрат на оплату праці в загальній сумі витрат	Частка прибутку у загальній сумі доходів							
	0–0,1	0,1–0,2	0,2–0,3	0,3–0,4	0,4–0,5	0,5–0,6	0,6–0,7	0,7–0,8
0–0,1	0,0743	0,0938	0,1133	0,1328	0,1524	0,1719	0,1914	0,2109
0,1–0,2	0,1236	0,1376	0,1517	0,1657	0,1798	0,1938	0,2078	0,2219
0,2–0,3	0,1729	0,1815	0,1900	0,1986	0,2072	0,2157	0,2243	0,2328
0,3–0,4	0,2222	0,2253	0,2284	0,2315	0,2346	0,2376	0,2407	0,2438
0,4–0,5	0,2716	0,2692	0,2668	0,2644	0,2620	0,2596	0,2572	0,2548
0,5–0,6	0,3209	0,3130	0,3051	0,2972	0,2894	0,2815	0,2736	0,2657
0,6–0,7	0,3702	0,3568	0,3435	0,3301	0,3168	0,3034	0,2900	0,2767
0,7–0,8	0,4195	0,4007	0,3818	0,3630	0,3442	0,3253	0,3065	0,2876

Як бачимо, величина податкового навантаження в трудомісткому виробництві зменшується при збільшенні частки прибутку в загальній сумі доходів підприємства. Це пояснюється тим, що при значній частці заробітної плати в собівартості зростання витрати на сплату податку з доходів фізичних осіб і зборів на загальнообов'язкове соціальне страхування перевищують зниження податку на прибуток підприємств.

Частку заробітної плати в загальних витратах, при якій податкове навантаження поводить себе таким чином, можна визначити за допомогою системи нерівностей:

$$0,25 * \text{Чпр.1} + 0,548 * \text{Чзп.} * (1 - \text{Чпр.1}) > 0,25 * \text{Чпр.2} + 0,548 * \text{Чзп.} * (1 - \text{Чпр.2}),$$

$$\text{Чпр.2} > \text{Чпр.1}.$$

Розв'язком цієї системи нерівностей будуть значення Чзп, які більші за 0,4. Тобто, якщо частка заробітної плати в загальній сумі витрат більша за 40%, то зниження прибутковості виробництва буде призводити до зростання величини податкового навантаження.

Надалі отримані показники порівнюються із запланованими, встановлюються відхилення, їх причини та розробляються заходи щодо їх усунення. У цій частині роботи податковий аналіз тісно пов'язаний із податковим контролем.

Висновки. Таким чином, податковий аналіз на підприємстві – невід'ємна частина корпоративного податкового менеджменту, який є основою прийняття оперативних та адекватних управлінських рішень у сфері оподаткування та запорукою ефективного управління податковими платежами. Аналіз публікацій на зазначену тему доводить, що ця категорія потребує належної уваги з боку науковців та практиків і подальшого дослідження.

1. Крисоватий А. І. Податковий менеджмент : навчальний посібник / А. І. Крисоватий, А. Я. Кізіма. – Тернопіль : Карт-бланш, 2004. – 304 с.
2. Ковальчук К. Ф. Податковий менеджмент на промисловому підприємстві / К. Ф. Ковальчук, Т. М. Рева // Фінанси України. – 2001. – № 5. – С. 87– 94.

3. Сало І. В. Податковий менеджмент у банку : монографія / І. В. Сало, Н. Г. Євченко. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2009. – 187 с.
4. Васильєв А. А. Механізми податкового менеджмента : монографія / А. А. Васильєв ; Донецький національний університет, кафедра економічної кібернетики. – Донецьк : Юго-Восток, 2005. – 247 с.
5. Жерлицын Д. М. Финансовый анализ в системе податкового менеджмента предприятия / Д. М. Жерлицын // Проблеми формування ринкової економіки : міжвід. наук. зб. (Заснов. у 1992 році). – Спец. вип.: Трансформація курсу “Економічний аналіз діяльності підприємств”. – К. : КНЕУ, 2002. – С. 210–216.
6. Аналіз та його місце в системі формування податкового менеджменту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://polka-knig.com.ua/article.php?book=20&article=2345>.
7. Брехов С. С. Вплив оподаткування на рівень сплати податків на підприємствах різних форм власності (на прикладі Києва) / С. С. Брехов, В. В. Прокопенко, К. П. Проскура // Вісник національного університету ДПС України. – 2007. – №1 (36).
8. Парнюк В. Про необхідність зміни методологічного підходу до нарахування зборів до Пенсійного та соціальних фондів / В. Парнюк // Економіка України. – 2006. – № 4. – Квітень. – С. 16–21.

Рецензенти:

Крупка М.І. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка;

Кульчицький М.І. – кандидат економічних наук, доцент Львівського національного університету імені Івана Франка.

УДК 332.142

ББК 65.9 (4 Укр)

Царенко О.В.

ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИХ РЕГУЛЯТОРІВ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В РЕГІОНІ

Рада по вивченню продуктивних сил України
НАН України,
відділ інвестиційної політики
та місцевого самоврядування,
01032, м. Київ, бульвар Шевченка, 60,
тел.: 0444869123,
e-mail: tsarenko28@rambler.ru

Анотація. У статті розглядаються методологічні підходи до зближення засобів реалізації механізму податкового регулювання та введення загальних принципів побудови системи його інструментів. Визначено особливості в напрямках проведення гармонізації оподаткування, основні проблеми та шляхи їх подолання.

Ключові слова: податкова політика, інституціональне середовище, механізм, регулювання, регіон, адміністрування, гармонізація, інструменти, оподаткування.

Annotation. In the articles methodological approaches to rapprochement of facilities of realization of mechanism of the tax adjusting and introduction of general principles of construction of the system of his instruments are examined. Features are certain in directions of conducting of harmonization of taxation, basic problems and ways of their overcoming.

Key words: tax policy, institutional environment, mechanism, adjusting, region, administration, harmonization, instruments, taxations.

Вступ. Ефективність регіональної політики визначається низкою конститутивних факторів, серед яких найбільш вагомий є інституціональний. Стверджуємо, що на шляху ринкового, міжгалузевого та внутрішньогалузевого руху капіталів у транзитив-